

SPECIFIC FEATURES OF ENGLISH LITERATURE TRANSLATIONS

M.Karimov,

Doctoral student of Namangan Institute of Engineering and Technology

Annotation

This article emphasizes the great contribution of English literary translations to Uzbek literature and translation studies today, as well as an analysis of the effectiveness of research in this area. Thoughts and comments are given on the strong links between Anglo-Uzbek translation and research in this area.

Keywords:

Uzbek translation, progressive writers, Robinson Crusoe, American writers

Инглиз-ўзбек таржимачилигининг учинчи даврида “Сўна” учинчи марта ўзбек тилида нашр қилинди. Ундан ташқари Артур Конан Дойнинг “Шерлок Холмс саргузаштлари”, “Баскервиллар ити” повести ва Грем Гриннинг “Ювош Америкалик” асари ва бошқа кичик адабий жанрда ёзилган бир қанча асарлар ўзбек тилига таржима қилинди. “Гулливёрнинг саёҳатлари”, “Робинзон Крузо” асарлари қайта- қайта уч мартадан нашр этирилди.

“Сўна”нинг 1934- йилги ўзбекча таржимасида йўл қўйилган бир қанча нуқсонлар 1956 йилги нашрида тузатилди. Бу тузатишлар аксарият тилимиз луғатида шу ўтган давр ичида юз берган сифат ўзгаришлари ҳамда таржима муаммосига қарашнинг бирмунча ўзгарганлиги билан ҳам изоҳланади. Битта мисол, 1934 йил нашрида: у рўзанинг сўнгги ҳафтасидан бир неча кунларни ўтказмоқ учун, пайшанба куни уйига боришга қарорланди.

1956 йил нашрида: у пасха олдидаги сўнгги ҳафтада, пайшанба куни уйига боришга ва отпусканинг дастлабки кунларини ўша ерда ўтказишга қарор қилди. Келтирилган кичик бир парчада таржимон асарнинг миллий ўзига хослигига лат берувчи жиддийгина нуқсонни (*пасхани- рўза* деб бериш) бартараф қилиш билан бирга, маънога ҳалал етказувчи луғавий (*рўзанинг сўнгги ҳафтаси- пасха олдидаги сўнгги ҳафта*) ҳамда услубий (*қарорланди- қарор қилди*) хатоларини тузатган. Лекин шундай бўлса ҳам таржимада баъзан гапни ҳижжалаб ўгириш ҳоллари учраб қолади, гоҳи ўринларда образли ифодалар дуруст берилмайди [4].

“Arthur” the low whisper came at last,

“yes, the water is deep”[4]

- Артур,- раздался, наконец, тихий шопот.
- Да, вода глубокая,- овод выступил вперед [5].
- Артур, -деган, ниҳоят паст бир шипши эшитилди.
- Ҳа, сув чуқур (1956,200)

Таржиманинг ҳар уч нашрида ҳам китобхон ана шу “чуқур сув”га дуч келган, бу қандай маъно англатилишини ҳеч ким тушунмайди. Аслида бу *мусибат, фалокат* дегани.

Америка ёзувчиларидан Марк Твен асарларидек ўзбек тилига кўп таржима қилингани йўқ. 1939, 1940, 1948- йилларда “Том Сойёрнинг бошидан кечирганлари”, 1962 йили “Шахзода ва гадо”, 1959 йили “Ҳикоя ва памфетлар” тўшлами, 1963 йили “Эзма Бесси” ҳикоялар тўшлами ва ниҳоят, 1966 йили “Жанна д’Арк” тарихий романи ўзбек тилига таржима қилинди.

Американинг тараққийларвар ёзувчиларидан бири Жек Лондон биринчи бўлиб ўз миллий адабиётига синфий кураш ва омманинг ҳаракатлари руҳини киритди.

Жек Лондон ижоди, айниқса, Шимол ҳаёти билан боғлиқ. У Шимол ҳаётидан 162 га яқин ҳикоя ёзиб, у ердаги диктатура, мол- дунё тўплаш ҳирсини танқид қилади. Жек Лондон асарлари билан ўзбек китобхонлари 1958 йилдан бошлаб танишадилар. Шу йили Фаттоҳ Абдуллаев таржимасида унинг ҳикоялар тўплами босилиб чиқди.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, инглиз адабиётидан таржималар ўзбек адабиётини ривожда ҳам ўз ўрига эга. Таржималар бугунги кун инглиз адабиётининг тараққиётига дунё бўйлаб ёйилишига катта кўприк вазифасини бажаради.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Қ.Мусаев. Таржима назарияси асослари. Тошкент: 2007 йил
2. Ғ.Саломов, Н.Комилов. Дўстлик кўприклари. Тошкент:1979 йил
3. Н.Қамбаров. Таржима ва таржимашунослик муаммолари лингвокультурологик ва когнатив жиҳатидан ўрганилишига доир. “Таржимашуносликнинг долзарб масалалари: таржима назарияси ва амалиёти, таржима тарихи, лингвокультурология ва туризм соҳаларининг узвий боғлиқлиги”. Республика илмий-амалий анжуман материаллари тўплами (12 ноябрь 2019 йил). Б.10-17
4. Э. Войнич. Сўна. Давлат нашриёти. Тошкент, 1934, Самарқанд, Б.41
5. “The Gadfly” of E.L. Voynich. Progress publishers. Moscow, 1964.214.